

A FEJLESZTÉS NÉHÁNY SZEMPONTJA A GÉPÉSZ SZEMPONTJÁRÓL

Az állattartás tömegtermelési jellege még igen sokáig megmarad akkor is, ha egyre jelentősebb lesz a visszatérés a természetes – divatosan „bio” – módszerekhez. A tömegtermelésnek igen nagy az eszközigénye, különösen a baromfifajták esetében.

Minden gazdasági tevékenység a gazdálkodó eredménytermelő képességétől függ. Az eredményt lehet növelni

- a termelőegység méreteinek, mennyiségének a fokozásával,
- intenzív módszerekkel, vagy az egyégsnyi végtermékre felhasznált anyagok, energiák csökkentésével, valamint a végtermék minőségének emelésével elérhető magasabb értékesítési árral.

Ez utóbbi módszernél a sok összetevő közül igen jelentős az alkalmazott technológiai eszköz, gép korszerűsége, megfelelősége.

Hazánkban a „szocialista piac” összeomlása után, 1995-től kezdődött el a 60-as évek technológiai színvonalát jellemző gépek, berendezések levál-

tása. Ha a baromfitartás technológiai rendszereit számba vesszük, akkor a **takarmányozást**, a takarmány felhasználást kell először vizsgálni, mivel ez a legnagyobb költségtényező. A takarmány drága, értékes anyag, ezért silóban kell tárolni ahonnan veszteségmentesen, zárt rendszerben kell az állat elé juttatni. Ez egyrészt takarmány megtakarítást jelent, de igen fontos higiéniai szempontból is.

Az export piacokon értékesítő vágóhid felelős a beszállított élőállat minőségéért is, így előírja – többek között – a zárt rendszerű takarmányozást. Tapasztalataim szerint a húscsrirke tartás nagyobb része már **rendelkezik** ezekkel az elemekkel, de a **pulyka hizlalók** jó része kitarat az olajos **hordó**; traktorgumi és az ebbe **zsákoló** munkás mellett. A siló – spirális **behordó** – korszerű pulykaetető és -itató rendszer teljes bekerülése két-három turnus alatt térül meg, bérköltség megtakarításból és a fajlagos takarmány felhasználás csökkenéséből.

A takarmányellátás a legigényesebb megoldásokat a **szülőpár tartásnál** igényli, ahol **pontosan, 1% hibahatáron belül** kell mérni az egyes adagokat. A broiler szülőpár esetében **lehetőleg** az egyidejű hozzáférést is **biztosítani** kell.

A mérést legpontosabban a silóhoz kapcsolt elektronikus mérleggel lehet megoldani, amely módszert minden olyan állattartónak ajánlom, akinek úgy szállítják le a takarmányt. Minden siló feltöltést kg-ra pontosan lehet ellenőrizni – ezzel a nem kívánt veszteség elkerülhető! A takarmány gyors terítését nagy sebességű (19-39 m/perc) láncos pályák vagy spirális pályák biztosítják. Nagyon lényeges higiéniai szempont, hogy az etetőben a takarítási pozícióban ne maradjon semmilyen maradék, azok fertőtleníthetők legyenek.

A jó etető profilja alkalmazkodjon a madár természetes táplálék felvételéhez, pl. pulyka hizlaló etetőknél a takarmány vastagság az etető felületén egyenletes legyen! Víziszármazásoknál, különösen libánál a vezetékek, függesztők ellenállóak legyenek a liba rágó mozdulataira, a takarmány kiszóródása ne legyen lehetséges. Igen fontos az egész etető rendszer tartóssága és korrózióállósága. Baromfi ólba csak tűzhorganyzott fémszerkezet kerülhet, ez a minimális védettség! A műanyag elemek egyre inkább tért hódítanak tartósságuk, könnyű tisztíthatóságuk következtében. A műanyagok között a poli-propilén eszközök a tartósabbak, ezek hőellenállása és fénystabilitása is jobb.

A takarékos takarmány felhasználás nem különíthető el az **itatástól**. Az itatónak friss, hideg vízzel kell a szárnyasokat ellátni úgy, hogy az alom száraz maradjon. Többnyire ivóvízzel kell megoldanunk a gyógyszerek, vitaminok pontosan adagolt kijuttatását. Ahol a vízellátás folyamatossága biztosított, ott a napi tartályt meg kell szüntetni! Az itatóvonalakat – nyomáscsökkentőn keresztül – állandóan friss ivóvízzel tápláljuk, akár súlyszelopes körítatókról, akár korszerű csepegtető itatókról van szó. A csepegtető itatóktól két fő dolgot kell megkívánni:

- csepegésmentes, pontos zárást,
- minél nagyobb vízszállítást.

Ma a legjobb itató szelepek 80-100 ml/perc vízhozamot adnak 40 cm vízoszlop nyomás mellett. Így még törzsliba esetén is elegendő vizet tudunk szolgáltatóni.

Ha a madárak biztosított a táplálása, itatása, attól még nem biztos, hogy jó a végeredmény. Hátra van a legnehezebb és talán a legkevésbé uniformizálható probléma, az **istálló klíma**.

A jó istálló klíma hatással van minden élettani folyamatra, a takarmány fogyasztástól a betegségek kialakulásáig. Ha belegondolunk, milyen pusztítást okoz egy négy-öt napos 35 °C feletti hőség a rosszul szellőzött istállóban, milyen mértékben esik a tojástermelés, akkor belátható, hogy a szellőzés – és természetesen a fűtés – igen fontos.

Először a **fűtésről**, amit többnyire mindenki megold, mivel a napos baromfi egyszerűen nem éli túl, ha nem kapja meg a szükséges hőt. A ma használatos fűtőenergia többnyire a gáz. A nagy légtérű és belmagasságú épületekben a **sugárzó fűtést** javasoljuk. Legelterjedtebbek a 10 kW fűtőteljesítmény körüli készülékek, amelyek saját, vagy központi szabályozóval vannak felszerelve. A saját szabályozó előnye, hogy az ól egyes részeinek eltérő hőviszonyait jól kiegyenlíti. A központi szabályozás – ún. zóna szabályozókkal – lehetővé teszi a fűtés-szellőzés szinkronizálását.

A **légfűtés** szárazabb almot biztosít, de az energia bevitel egy átlagos, 2,5-3 m magas istállóban 10-15%-kal több. Ha a tetőszigetelés nem jó, még ennél is nagyobb a különbség. Vannak esetek, amikor csak temperálni kell (pl. előnevelt pulyka áttelepítése). Ilyen temperáló fűtés kell a téli napokban, ennek hiányában a „takarmánnyal” kell fűteni. Ez utóbbi a legköltségesebb.

A hideg hónapokban a szellőzés funkciója eltávolítani az ammónia emisszió okozta gázokat, valamint a párát és természetesen biztosítani az anyagcserehez szükséges oxigént. A meleg időszakban viszont a baromfi párologtatását kell elősegíteni.

Egy kilogramm baromfi élősúly hőtermelése kb. 1W, ami azt jelenti, hogy 15.000 végsúlyon lévő madár az 1000m²-es épületet nyáron 30W-os kazánal egyenértékű hővel fűti!

Ezt két módon lehet kompenzálni; légáramlással vagy a levegő lehűtésével.

A **légáramlás** fokozása a tradicionális megoldás, fajtától függően 4-7 m³/élősúly kg levegőcserét írnak elő általában a nyári hónapokban.

A baromfi ólakban hagyományosan keresztzellőzést alkalmaztak. Az újabb időkben a **hosszirányú – ún. alagút – szellőzést** helyezik előtérbe. Mindkét módszerrel kielégítő eredményt lehet elérni, de mindkettőnek megvannak a korlátai. Az épület adottságait kell a tervezőnek alapul venni, illetve új épület tervezésénél gondolni kell a szellőzésre is.

Néhány alapvető javaslat:

- A nagy terekben hatásosan csak a nagy átmérőjű és nagy légszállítású ventilátorok tudják átmozgatni a levegőt.
- A ventilátorok fordulatszámát automatikusan szabályozni lehessen.
- A ventilátorral együtt kell a levegő beáramlatot – ún. légbefejtőt – megter-

vezni, ami feltétlen megfelelő felületű legyen. A beáramló levegőt irányítani lehessen; nyáron közvetlen az alom felett áramoljon a levegő, télen felfrészljük a hideg levegőt a mennyezetre. Alagút szellőzést kialakíthatunk hosszanti függesztett ventilátorokkal is, ha a folyamatos légáram biztosítható. A hideg időszakban kiegészítő segédzellőzésről kell gondoskodni, különben az épület hőviszonyai felbillennek!

Ha a nyári hőség tartósan 35 °C körül van vagy fölé lép, nem lehet elkerülni a **hűtést**. Igen jól beváltak az ún. evaporatív (párologtató) hűtőpanelek, és léteznek különböző vízpárát befecskendező berendezések. Ez utóbbiaknál feltétlen ügyelni kell a finom porlasztásra és a páratartalom automatikus ellenőrzésére.

A jól kialakított klíma az állattartás minőségét igen nagymértékben javítja. Rohamosan javulnak a fajlagos értékek, hiszen a jobb közérzet minden élőlényt jobb teljesítményre ösztönöz.

A technológia megújítása nem divathóbort, hanem a gazdaságos termelés és a versenyképesség egyik legfontosabb eleme. A technológiába befektetett minden forintnak legalább 40% az éves hozama, ha jó helyen ruházunk be, vagyis az istálló technológia gyenge pontján javítunk. Mindehhez a világ legjobb termékei ma Magyarországon elérhetők, remélhetőleg a hathatós állami támogatás sem késik. Minden állattartónak jó eredményeket kívánok!